

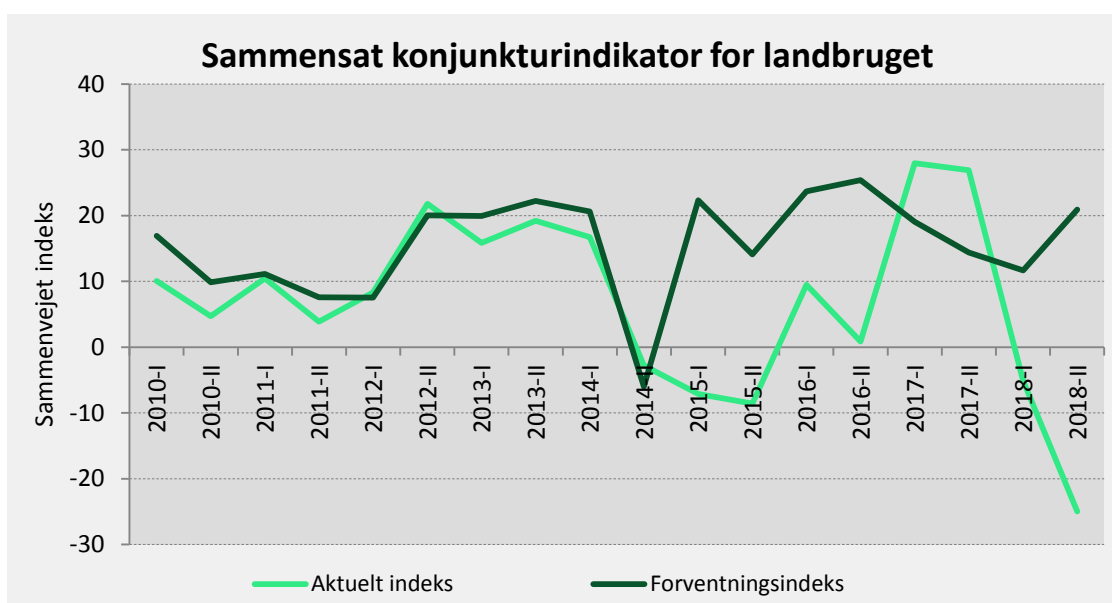
December 2018

Landmandsbarometer:

Stort fald i forventningerne til 2018

Highlights

- Landmændene forventer et stort fald i produktion, investeringer og indtjening i 2018. Det medfører et fald til det laveste niveau i den sammensatte konjunkturindikator for landbruget siden undersøgelsen startede i 2010.

Anm.: Den sammensatte konjunkturindikator er en sammenvejning af forventninger til produktion, investeringer og driftsresultat.

- Generelt har ca. 20-30 pct. af landmændene **meget negative** forventninger og yderligere ca. 15-25 pct. **negative** forventninger til både produktion, investeringer og indtjening. Alt i alt er det således ca. 35-55 pct. af landmændene, som har negative forventninger. Det er ikke set før i denne undersøgelses næsten 10 årige historie.
- Vægtede forventningerne i forhold til produktionen, forventer netto (positive minus negative forventninger) 34 pct. af landbruget en nedgang i produktionen, mens netto ca. 26 pct. forventer en nedgang i investeringerne.
- I 2019 forventes en bedring. Det skyldes blandt andet, at undersøgelsen måler forventningerne i forhold til året før, dvs. 2018, hvor der jf. ovenfor var rekordlave forventninger.
- En stor andel af landmændene oplever produktionsbegrænsninger. Hver femte landmand anser manglende arbejdskraft for at være en væsentlig produktionsbegrænsning.
- Landmændene oplever en række andre produktionsbegrænsninger, hvoraf de væsentligste er lave afregningspriser, dårlige vejrforhold, høje produktionsomkostninger og lovgivningsmæssige begrænsninger.

Resultat af konjunkturmålingen 2. halvår 2018

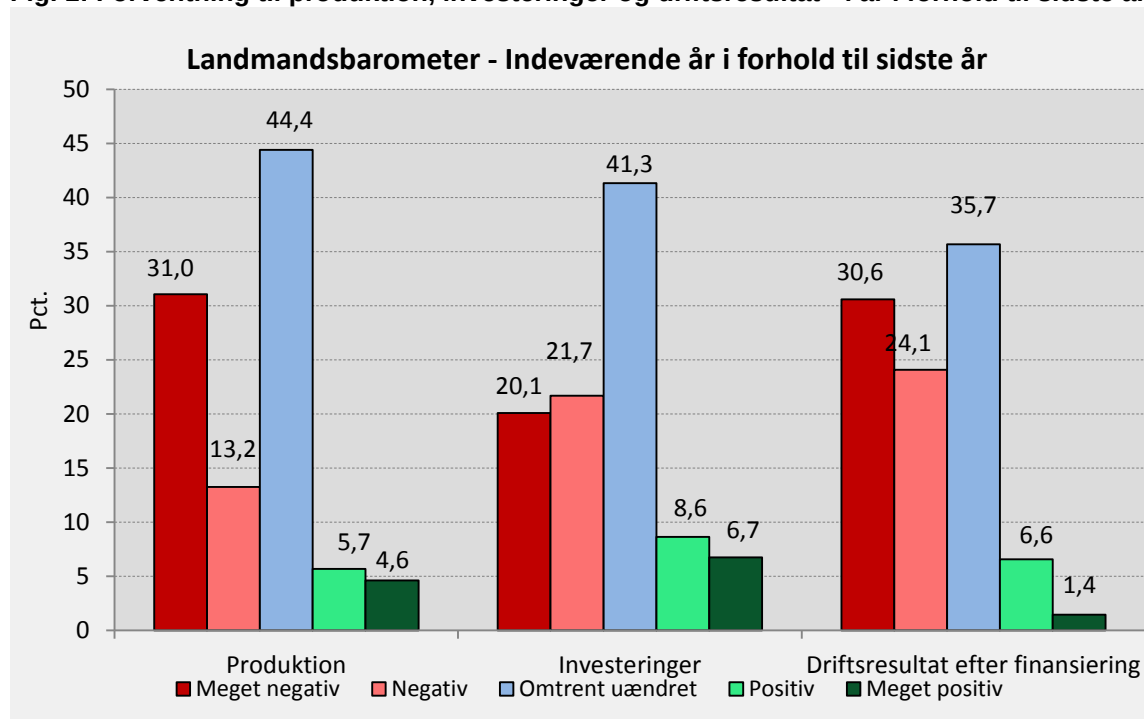
Stort fald i forventningerne til produktion, investeringer og indtjeningen i 2018. Udviklingen forventes at vende i 2019.

Konjunkturmålingen for landbrugets **indkomst** i 2018 viser, at flere end i tidligere målinger har negative forventninger i forhold til resultatet efter finansiering. Hele 44,2 pct. af landmændene forventer et fald på mere end 250.000 kr. i forhold til 2017. Alle driftsgrene, med undtagelse af kyllingeproducenter, har negative nettoforventninger til indkomsten. Forskellen mellem driftsgrene er betydelige. De mest pessimistiske findes blandt søer-, integreret svineproduktion, mink- og æg-producenter, hvor helt op til 85 pct. forventer en tilbagegang på over 250.000 kr. Forventningerne til 2018 afspejler den helt ekstraordinære hårde tørke i Danmark samt lave svinepriser.

I 2019 har landmændene positive nettoforventninger til produktion og driftsresultat. Det er formentlig langt hen ad vejen et resultat af det pauvre 2018, idet forventningerne måles i forhold til året før. Der er således tale om en tydelig konjunkturvending, hvor 2018 markerer bunden i konjunkturcyklen. Det er dog særlig bemærkelsesværdigt, at nettoforventningerne til investeringerne falder både i 2018 og 2019, jf. Figur 1, 2 og 3.

Da der opereres med absolutte beløbsgrænser, kan det være vanskeligt at sammenligne på tværs af produktionsgrene, idet virksomhedens størrelse kan variere meget mellem grenene.

Fig. 1: Forventning til produktion, investeringer og driftsresultat - i år i forhold til sidste år

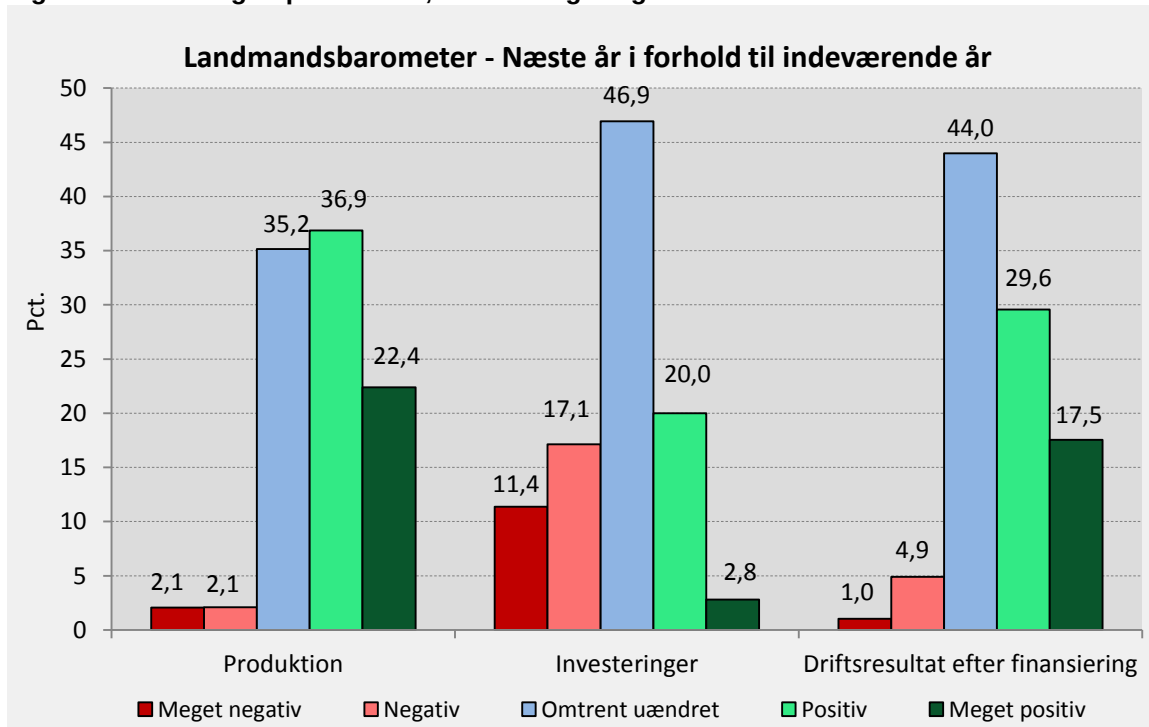

Anm.: Produktion målt i mængder og vægtet i forhold til omsætning. Investeringer vægtet i forhold til omsætning.

Tabel 1: Definition af størrelse af forventning til produktion, investeringer og driftsresultat

	Produktion	Investeringer	Driftsresultat
Meget negativ	Fald på mere end 10 pct.	Fald på mere end 25 pct.	Fald på mere end 750.000 kr.
Negativ	Fald op til 10 pct.	Fald op til 25 pct.	Fald på 250.000-750.000 kr.
Omtrent uændret			+/- 250.000 kr.
Positiv	Stigning op til 10 pct.	Stigning op til 25 pct.	Stigning på 250.000-750.000 kr.
Meget positiv	Stigning på mere end 10 pct.	Stigning på mere end 25 pct.	Stigning på mere end 750.000 kr.

Fig. 2: Forventning til produktion, investeringer og driftsresultat - næste år i forhold til i år

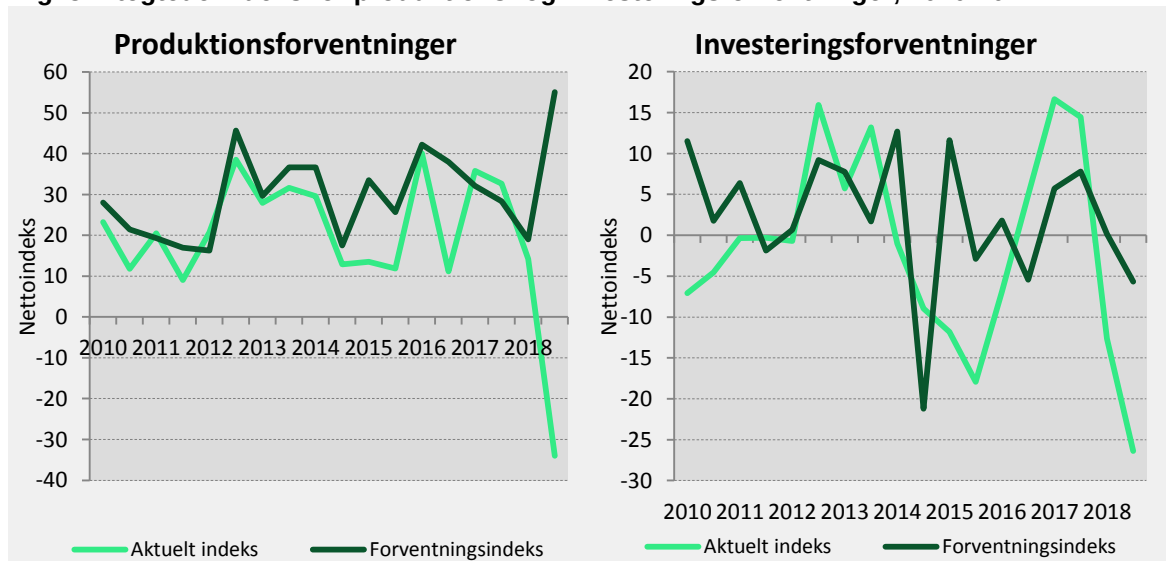

Netto forventer ca. 43,4 pct. af landmændene en reduceret **produktion** på op til 10 pct. eller mere i 2018. Det er et kraftigt fald fra 1. halvår 2018. Tendensen forventes at vende i 2019, hvor 25,5 pct. af landmændene forventer en øget produktion på mere end 10 pct.

Netto forventer ca. 10,3 pct. af landmændene at reducere **investeringerne** med op til 25 pct. eller mere sammenlignet med 2017. Forventningerne til 2019 er et fortsat lille fald i investeringerne. Mink- og kyllingeproducenterne har de laveste forventninger til investeringer i 2019.

Årsagerne til de dæmpede forventninger til investeringer, er, at 35,1 pct. af landmændene netto vurderer, at sommerens tørke har påvirket bedrifts likviditet i en negativ retning.

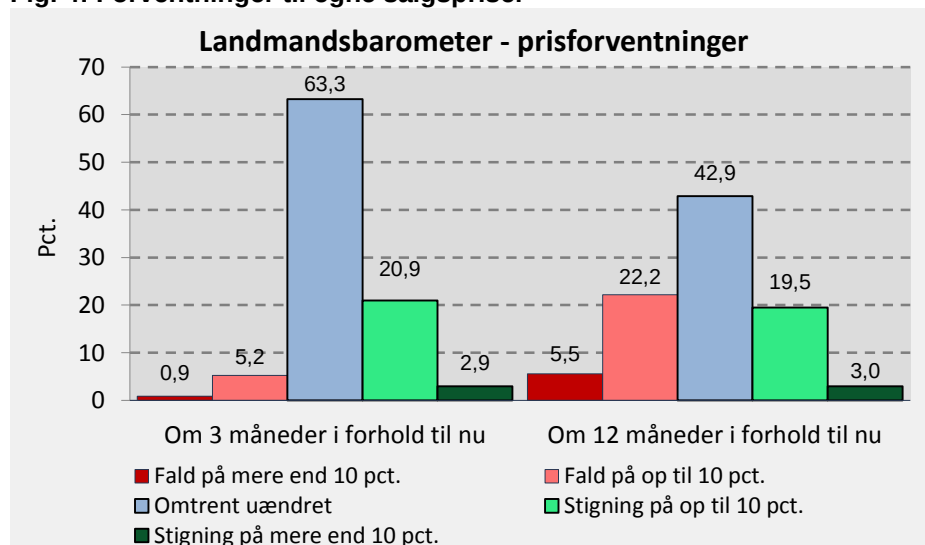
Fig. 3: Vægtede indeks for produktions- og investeringsforventninger, 2010-2017

På kort sigt (3 mdr.) forventer netto 9,9 pct. stigninger på op til 10 pct. eller mere til **priserne** på egne salgsprodukt. På lidt længere sigt (12 mdr.) er forventningerne til prisændringerne omtrent neutrale.

Der er en tendens til, at højere forventninger til prisen falder med bedriftens størrelse på kort sigt og stiger med bedriftens størrelse på længere sigt. Forventningerne til priserne på kort og længere sigt varierer på tværs af driftsgrene.

Fig. 4: Forventninger til egne salgspriser

Produktionsbegrænsningerne er fortsat massive, men udviklingen er uensartet

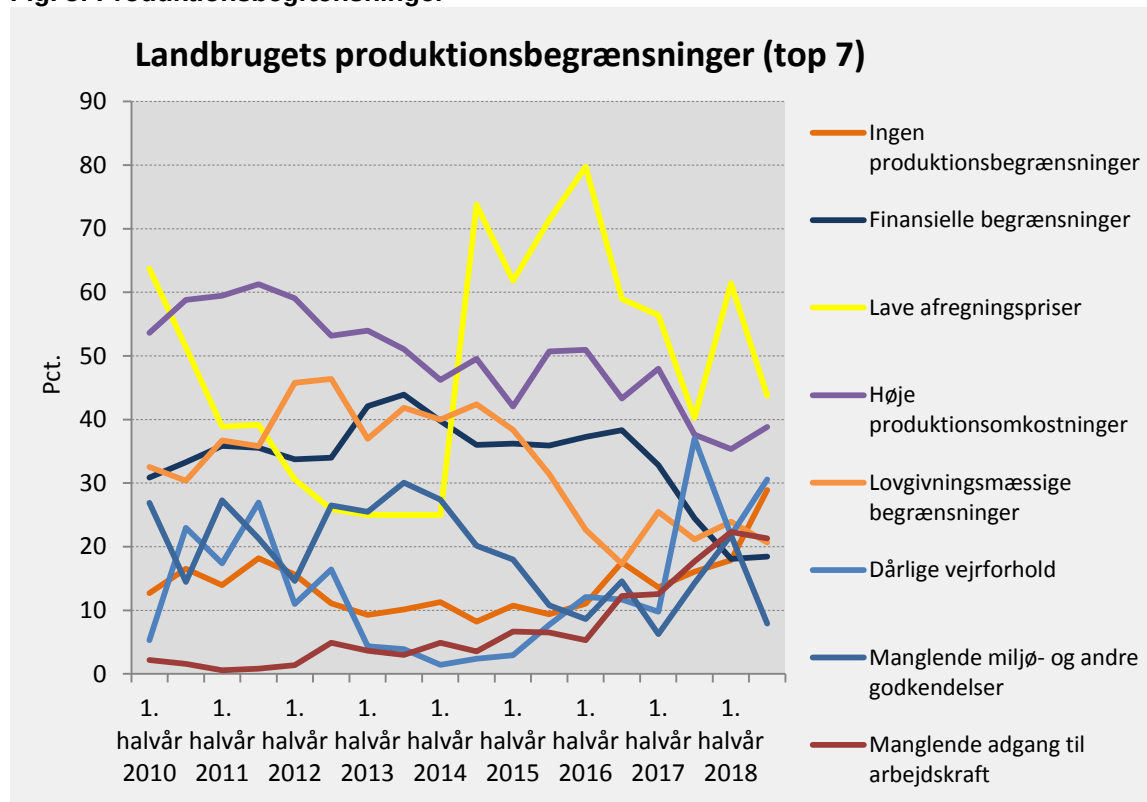
Andelen af virksomheder, der oplever en eller flere begrænsninger i produktionen er fortsat på et højt niveau. Aktuelt er den største begrænsning lave afregningspriser, høje produktionsomkostninger og mangel på kvalificeret arbejdskraft. Kun 28,9 pct. af landbrugsvirksomhederne oplever ingen produktionsbegrænsninger.

Landbrugsvirksomhederne forventer at øge produktionen i 2019. Fremgangen kan dog blive begrænset af en række forhold. Helt aktuelt gælder dette især:

- Lave afregningspriser (43,7 pct.). Niveauet er højt for alle driftsgrene.
- Høje produktionsomkostninger (38,8 pct.). Niveauet er højt for stort set alle driftsgrene.
- Finansielle begrænsninger (18,4 pct.). Angives især af kvæg, mink og søer.
- Lovgivningsmæssige begrænsninger forbliver på et moderat niveau (22,7 pct.), efter i en årrække at have ligget omkring 40 pct. Ens på tværs af driftsgrene med undtagelse af slagtesvin, hvor 35,7 pct. angiver lovgivning som en begrænsning.
- Manglende adgang til arbejdskraft (21,3 pct.). Manglende adgang til arbejdskraft er stadig på et højt niveau trods tørke og lave svinerpriser i 2018.
- Dårlige vejrforhold (30,6 pct.). Angives især af kvæg, planter, slagtesvin og integreret.

De to mest markante målinger er stigningen i dårlige vejrforhold (tørke), og at en stor andel stadig angiver mangel på kvalificeret arbejdskraft som en produktionsbegrænsning.

Fig. 5: Produktionsbegrænsninger

Anm.: Ved dette spørgsmål var det muligt at give flere svar, hvorfor procenterne ikke summer til 100.

Tabel 2: Landmandsbarometerets samlede resultater (pct.)

Produktion*	Indeværende år i forhold til sidste år	Næste år i forhold til i år
Negativ vækst med mere end 10 pct.	38,7	2
Negativ vækst op til 10 pct.	20	3
Omtrent uændret	31	36
Positiv vækst op til 10 pct.	5	27
Positiv vækst med mere end 10 pct.	3	25,5
Ved ikke / Ikke relevant	3	6

Investeringer*	Indeværende år i forhold til sidste år	Næste år i forhold til i år
Negativ vækst med mere end 25 pct.	9	5
Negativ vækst op til 25 pct.	14	9
Omtrent uændret	60	67
Positiv vækst op til 25 pct.	7	9
Positiv vækst med mere end 25 pct.	2	2
Ved ikke / Ikke relevant	8	9

Beskæftigelse**	Indeværende år i forhold til sidste år	Næste år i forhold til i år
Fald på mere end 2 beskæftigede	1	0
Fald på 1-2 beskæftigede	2	2
Uændret	78	77
Stigning på 1-2 beskæftigede	1	1
Stigning på mere end 2 beskæftigede	0	0
Ved ikke / Ikke relevant	20	19

Driftsresultat efter finansiering**	Indeværende år i forhold til sidste år	Næste år i forhold til i år
Fald på mere end 750.000 kr.	16,8	1,6
Fald på 250.000-750.000 kr.	15,2	6,9
+/- 250.000 kr.	50,9	64,5
Stigning på 250.000-750.000 kr.	13,9	20,1
Stigning på mere end 750.000 kr.	1,2	4,1
Ved ikke / Ikke relevant	2,1	2,8

Prisudviklingen på egne salgsprodukter	Om 3 måneder i forhold til nu	Om 12 måneder i forhold til nu
Fald på mere end 10 pct.	1,3	1,3
Fald på op til 10 pct.	9,4	9,5
Omtrent uændret	64,0	52,0
Stigning på op til 10 pct.	19,0	28,0
Stigning på mere end 10 pct.	1,0	3,1
Ved ikke / Ikke relevant	5,2	6,1

Produktionsbegrænsninger*		
Manglende adgang til arbejdskraft	21,3	
Manglende adgang til andre indsatsfaktorer	2,4	
Finansielle begrænsninger	18,4	
Lave afregningspriser	43,7	
Høje produktionsomkostninger	38,8	
Manglende miljøgodkendelser	5,8	
Andre manglende myndighedsgodkendelser	2,1	
Lovgivningsmæssige begrænsninger	20,7	
Utilstrækkelig kapacitet	2,7	
Dårlige vejforhold	30,6	
Andre produktionsbegrænsninger	4,1	
Oplever ingen produktionsbegrænsninger	28,9	

* Vægtet i forhold til omsætning

** Virksomheder med over 1 mio. kr. i omsætning

Disclaimer:

Denne analyse er udarbejdet af SEGES P/S, som er en uafhængig rådgivningsvirksomhed.

Analysen er udarbejdet af analytikere uden et forretningsmæssigt forhold til de emner, der berøres, og tjener alene til orientering. Analysen er baseret på offentlig tilgængelig information. Der er anvendt kilder, som SEGES finder pålidelige, men SEGES påtager sig ikke ansvar for materialets rigtighed eller for dispositioner foretaget på baggrund af analysens informationer eller vurderinger. Analysens vurderinger og anbefalinger kan ændres uden varsel. Analysen er til personlig brug for DLBR's rådgivere og kunder, og må ikke kopieres eller offentliggøres nogetsteds uden SEGES' tilladelse.

Metode

Landmandsbarometeret er en konjunkturundersøgelse, der tager udgangspunkt i forventningerne til den fremtidige udvikling i forhold til tidligere. Hvis udgangspunktet er negativt, er der større tilbøjelighed til, at undersøgelsen viser forventning om fremgang og vice versa. Undersøgelsen afspejler således mere *retningen og ændringens størrelse* end niveauerne.

Hvis landmændene er i stand til at spotte konjunktursituationen præcist, vil forventningsindekset være en ledende indikator for det aktuelle indeks. Det har indtil nu delvist været tilfældet.

SEGES har gennemført konjunkturundersøgelsen november 2017 blandt ca. 16.000 danske landbrugsvirksomheder, som samarbejder med Dansk Landbrugsrådgivning. Landbrugsvirksomhederne omfatter driftsgrenene svineproducenter, mælkeproducenter, planteavlere, pelsdyr- og fjerkræproducenter samt andre virksomheder indenfor primærlandbrug.

De deltagende i undersøgelsen er repræsentativt sammensat, og resultaterne er vægtet ud fra landbrugsvirksomhedernes geografiske placering, driftsgren samt omsætning, således at de afspejler det samlede danske primærlandbrug.

Undersøgelsen måler på en række relevante parametre i forhold til de aktuelle konjunkturer. Det gælder forventningerne til produktion, investeringer, beskæftigelse, produktionsbegrænsninger, resultat og produktpriser. Der bliver både spurgt til forventningerne i indeværende år og kommende år. Hvor det er relevant, er resultaterne af konjunkturmålingen vægtet ud fra virksomhedernes omsætning.

Den sammensatte konjunkturindikator for landbruget består af forventninger til produktion, investeringer og driftsresultat i indeværende år i forhold til foregående år (aktuelt indeks) og kommende år i forhold til indeværende år (forventningsindeks). Sammenvejningen foretages ved at vægte besvarelsene, således at andelen af besvarelser, der svarer til "meget positiv" multipliceres med 1, "positiv" med 0,5, omtrent uændret med 0, "negativ" med -0,5 og "meget negativ" multipliceres med -1. Værdien af indikatoren fremkommer som et simpelt gennemsnit af nettotallene for de nævnte indikatorer.

Samme metode for sammenvejning af de forskellige grader af forventninger anvendes for de sammenvejede forventninger til produktion og investeringer.

Læs mere på www.landbrugsinfo.dk/okonomianalyser

Kontakt:

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

T +45 8740 5175 (direkte)

M +45 2013 5175

E kak@seges.dk

Øvrige medvirkende:

Amalie Woel

Studentermedhjælper